

بررسی نقش واسطه‌ای مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین در سال ۱۴۰۰

نجیمه حسن‌زاده محمدی^۱، فاطمه سادات طباطبائی نژاد^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی، مرکز تفت، دانشگاه پیام نور، تفت، ایران

^۲ استادیار، گروه روانشناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین می‌باشد. پژوهش حاضر، تحقیقی توصیفی از نوع پیش‌بینی و تحلیل مسیر است. جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان نایین که در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بودند، که تعداد ۱۰۰ نفر برای حجم نمونه و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. در این تحقیق از پرسشنامه‌های مهارت‌های ارتباطی (کوئین دام، ۲۰۰۴)، احساس تنهایی (راسل، پیلوا و کورتونا، ۱۹۸۰) و دوست‌یابی ساکرال (ریسمن و بیلینگهام، ۱۹۸۹) استفاده شد. اطلاعات از طریق میانگین و انحراف معیار و ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر و به کمک نرم افزارهای SPSS ۱۸ و AMOS ۲۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که مهارت‌های ارتباطی می‌تواند در ارتباط بین مهارت‌های دوست‌یابی با احساس تنهایی نقش واسطه‌ای را ایفا کند.

واژه‌های کلیدی: مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های دوست‌یابی، احساس تنهایی، دانش‌آموزان

۱- مقدمه

دوستی^۱، زمینه مهمی برای رشد اجتماعی، عاطفی و شناختی فراهم می‌آورد (والدریپ، مالکولم و جنسن-کمپل^۲، ۲۰۰۸). هنگام تعریف دوست، داشتن فعالیت‌های مشترک یکی از اولین ویژگی‌های دوستی است که توسط کودکان (لا گایپا^۳، ۱۹۷۷) و نوجوانان (پارکس^۴، ۲۰۰۷) ذکر شده است. هلم^۵ (۲۰۰۵) دوستی را به عنوان یک رابطه متمایز شخصی تعریف می‌کند که به درجاتی از صمیمت نیاز دارد و دربردارنده نگرانی هر کدام از دوستان برای بهزیستی و رفاه دیگری است. دوستی فرصت تمرین مهارت‌های بین فردی، به کارگیری ابراز هیجانات مختلف، تبادل ایده و همکاری را فراهم می‌سازد و همه این عوامل در رشد نوجوانی مؤثر است (برندت^۶، ۱۹۹۲). داشتن دوست، پیش بینی کننده مهم شادکامی و رضایت از زندگی است (دمیر، اورتل-کلارک، اوزدکیر و اوزدمیر^۷، ۲۰۱۵) و دوستی بهزیستی روان شناختی را پیش بینی می‌کند (لارسن، بوکووسکی، اونولا و نامی^۸، ۲۰۰۷). افراد بدون دوست در معرض خطر تنهایی، استرس، عاطفه منفی و سایکوپاتولوژی رشد هستند (وایت هوس، دورکین، جاکوت و زیاتس^۹، ۲۰۰۹). تعداد و کیفیت تعاملات اجتماعی در اوایل زندگی می‌تواند تنهایی، بهزیستی و افسردگی را در ۳۰ سال بعد پیش بینی نماید (کارمیچل، ریس و دوبرستین^{۱۰}، ۲۰۱۵). جوانانی که در دوران کودکی هیچ دوستی را نداشته‌اند، نسبت به کسانی که حداقل یک دوست داشته‌اند، مشکلات روانی بیشتری را نشان می‌دهند (ساکي، سارکان، فومبون، کولت و مالچيرو^{۱۱}، ۲۰۱۵).

روابط با همسالان با افزایش سن برای نوجوانان به طور فزاینده‌ای مهم و ارزشمند تلقی می‌شود (جانکووسکی، مور، مرچانت، کاهن و پفیفر^{۱۲}، ۲۰۱۴) و تأثیر بسزایی بر رشد اجتماعی-عاطفی نوجوانان دارد (فلنری و اسمیت^{۱۳}، ۲۰۱۷). از آنجایی که روابط موفق همسالان به مهارت‌های اجتماعی مانند درک فرد، همدلی و رفتار اجتماعی نیاز دارد، تصور می‌شود که همه این عوامل نشان دهنده شایستگی اجتماعی نوجوانان هستند. شاخص‌های رایج شایستگی اجتماعی در میان نوجوانان شامل وضعیت گروه همسالان، کیفیت دوستی و ثبات دوستی‌ها است (فلنری و اسمیت، ۲۰۱۷). نتایج فیشر، جوسول و شیورز^{۱۴} (۲۰۲۰) نشان داد که ویژگی‌های مثبت دوستی تا حدودی رابطه بین نقصان مهارت‌های اجتماعی و احساسات اجتماعی تنهایی را تعدیل می‌کنند.

در طول روز، ما با انواع مختلفی از افراد مانند افرادی که می‌شناسیم و آن‌هایی که غریبه هستند، ارتباط برقرار می‌کنیم. اکثر تعاملات ما به احتمال زیاد شامل دیگران مانند دوستان است اما گاهی اوقات با افرادی که دوست نداریم نیز ارتباط برقرار می‌سازیم. مهارت‌های ارتباطی^{۱۵} به منزله آن دسته از مهارت‌هایی هستند که به واسطه آن‌ها افراد می‌توانند درگیر تعامل‌های بین فردی و فرآیند ارتباط شوند؛ یعنی فرآیندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق مبادله کلامی

1 Friendship

2 Waldrip, Malcolm, & Jensen-Campbell

3 La Gaipa

4 Parks

5 Helm

6 Berndt

7 Demir, Orthel-Clark, Ozedemir, & Ozedemir

8 Laursen, Bukowski, Aunola, & Nurmi

9 Whitehouse, Durkin, Jaquet & Ziatas

10 Carmichael, Reis, & Duberstein

11 Sakyi, Surkan, Fombonne, Chollet & Melchior

12 Jankowski, Moore, Merchant, Kahn & Pfeifer

13 Flannery & Smith

14 Fisher, Josol & Shivers

15 Communication Skills

و غیر کلامی با یکدیگر در میان می‌گذارند (হারجی، ساندرز، و دیکسون^{۱۶}، ۱۳۸۶). این مهارت‌ها مشتمل بر مهارت‌های فرعی یا خرده مهارت‌های مربوط به درک پیام‌های کلامی و غیر کلامی، نظم دهی به هیجان‌ها، گوش دادن، بینش نسبت به فرآیند ارتباط و قاطعیت در ارتباط است که اساس مهارت‌های ارتباطی را تشکیل می‌دهند. مهارت‌های ارتباطی فرد را برای مقابله با موقعیت‌ها یاری می‌کند و شخص را قادر می‌سازد در رابطه با سایر افراد جامعه، فرهنگ و محیط خود به گونه‌ای مثبت و سازگارانه عمل کند و سلامتی، به ویژه سلامت روانشناختی خود را تأمین کند (اسپنسر^{۱۷}، ۲۰۰۶). نارسایی مهارت‌های ارتباطی با احساس تنهایی، اضطراب اجتماعی، ناسازگاری اجتماعی، افسردگی، عزت نفس پایین و عدم موفقیت‌های شغلی و تحصیلی همراه می‌باشد (حسین چاری و فداکار، ۱۳۸۴). اگر رابطه نوجوان با همسالان با استفاده از مهارت‌های ارتباطی مناسب افزایش یابد، توانایی آن‌ها در تفکیک تفکر از حفظ استقلال شخصی در حین صمیمیت نیز افزایش می‌یابد (زارعی محمودآبادی و سلطانی علی آباد، ۱۳۹۱). مدل آسیب پذیری کمبود مهارت‌های اجتماعی^{۱۸} پیش بینی می‌کند که افراد با مهارت‌های اجتماعی ناکافی در معرض خطر طیف وسیعی از مشکلات روانی- اجتماعی قرار دارند؛ به ویژه هنگامی که با استرس روبرو می‌شوند (سگرین^{۱۹}، ۲۰۱۹). پژوهش سگرین (۲۰۱۹) در قالب مدل سازی معادلات ساختاری تأثیرات غیرمستقیم مهارت‌های اجتماعی بر سلامت روانی و جسمی را از طریق استرس و تنهایی نشان داد. این مدل نشان داد که مهارت‌های اجتماعی ضعیف با افزایش استرس و تنش با سلامت روحی و جسمی ضعیف ارتباط دارند.

بر اثر پیشرفت روزافزون جوامع و کمرنگ شدن روابط انسانی و هم چنین تغییر ماهیت این روابط، یکی از پدیده‌هایی که مورد توجه محققان قرار گرفته احساس تنهایی است. تنهایی اغلب معادل انزوای اجتماعی یا مشارکت اجتماعی است (بن- زور ۲۰، ۲۰۱۲). تنهایی به عنوان فقدان روابط اجتماعی "معنادار" (فیس، مارتین و پون ۲۱، ۱۹۹۹). یا "ناسازگاری" بین سطوح واقعی و مطلوب تعامل اجتماعی تصور می‌شود (فیس، پرلمن و پیلو ۲۲، ۱۹۸۲). اکثر تعاریف تنهایی نیز به طور معمول بر ماهیت ذهنی یا فردگرایانه این مفهوم تأکید می‌کنند (روکاچ، ۲۰۱۱) و بیان می‌کنند که دو نفر با منابع اجتماعی مشابه ممکن است تجربیات ذهنی بسیار متفاوتی از تنهایی داشته باشند. برای مثال؛ فردی ممکن است مشارکت اجتماعی بسیار کمی داشته باشد یا شبکه اجتماعی کوچکی داشته باشد اما از کیفیت و فراوانی تعاملاتش راضی باشد و در نتیجه احساس تنهایی زیادی را تجربه نکند. درحالی که؛ دیگری ممکن است دارای شبکه‌های اجتماعی بزرگی باشد و در فعالیت‌های اجتماعی زیادی مشارکت داشته باشد اما ارتباطات معناداری با افراد و فعالیت‌های این شبکه‌ها نداشته باشد و این امر احتمال تنهایی آنها را افزایش می‌دهد (هینترچ و گولون ۲۳، ۲۰۰۶؛ پینکوراتو سورنسن ۲۴، ۲۰۰۱). اگرچه تنهایی از نظر مفهومی به اندازه شبکه اجتماعی و یا فراوانی مشارکت اجتماعی گره خورده است، اما ابراز تنهایی به این امر بستگی دارد که فرد به طور ذهنی چگونه کیفیت این روابط را درک می‌کند و چقدر از انواع حمایت‌های دریافت شده از این روابط رضایت دارد (روکاچ ۲۵، ۲۰۱۱).

احساس تنهایی در هر دوره از زندگی فرد قابل مشاهده است و خود را به صورت افزایش سطوح اضطراب، عصبانیت نسبت به محیط، غمگینی و احساس متفاوت بودن از دیگران و ناتوانی در برآورده کردن نیازهای صمیمیت در جامعه و یا روابط خصوصی

16 Harje, Sununders & Dickson

17Spencer

18The social skills deficit vulnerability model

19Segrin

20Ben-Zur

21Fees, Martin, & Poon

22Perlman & Peplau

23Heinrich & Gullone

24 Pinquart & Sörensen

25Rokach

نشان می‌دهد (ایسن^{۲۶}، ۲۰۱۰). تحقیقات نشان داده است که افراد در هر برهه‌ای از زندگی‌شان به ویژه در دوران نوجوانی احساس تنهایی را تجربه می‌کنند که این امر منجر به بروز مشکلات فردی و اجتماعی مانند اعتیاد به الکل، خودکشی، اختلالات روانی، عزت نفس پایین، چاقی و افسردگی می‌شود (کانات^{۲۷}، ۲۰۱۹). در مطالعات قبلی، گزارش شده است که افراد با سطوح بالاتری از احساس تنهایی در مقایسه با افرادی که دارای سطح پایین‌تری از احساس تنهایی هستند، احساس نارضایتی می‌کنند (تزگول - داست^{۲۸}، ۲۰۰۷). در زمینه رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و احساس تنهایی، پژوهش‌ها حاکی از آنند که نوجوانانی که احساس تنهایی می‌کنند، عزت نفس پایین و نسبت به توانایی‌های خود تردید دارند و در رفتارهای خود حالت‌هایی هم‌چون خجالت، شرم، اضطراب، عدم جسارت، خطرپذیری کم و درون گرایی را نشان می‌دهند. آن‌ها پرخاشگر، تندخو و منزوی هستند و به دلیل فقدان مهارت‌های اجتماعی لازم، در برقراری و تداوم روابط دوستانه نزدیک شکست می‌خورند (ورد^{۲۹}، ۲۰۰۴). شواهد پژوهشی نشان می‌دهند که عدم رضایت از تماس با دوستان به شدت با تنهایی در تمام گروه‌های سنی همراه است (نیکلوسن و تورسن^{۳۰}، ۲۰۱۶) و بین مهارت‌های ارتباطی و سطوح تنهایی رابطه معناداری وجود دارد (بوزکان، موزین، بولکان و سرین^{۳۱}، ۲۰۱۰؛ یولیوتاس و آکوی^{۳۲}، ۲۰۱۴). همچنین، وایت هوس و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی نشان دادند که افزایش سطوح احساس تنهایی در نوجوانان مبتلا به اختلال اسپرگر به وسیله سطوح بالای درگیری/ خیانت در بهترین دوستی‌های‌شان پیش‌بینی می‌شود. فیشر و همکاران (۲۰۲۰) پژوهشی در جهت بررسی رابطه بین مهارت‌های اجتماعی، کیفیت دوستی و احساس تنهایی را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند که ویژگی‌های مثبت دوستی تا حدودی رابطه بین نقصان مهارت‌های اجتماعی و احساسات اجتماعی تنهایی را تعدیل می‌کنند.

در مجموع می‌توان گفت که بین چگونگی روابط میان فردی و مشکلات سلامت روانی ارتباط وجود دارد؛ به طوری که روابط میان فردی ضعیف، باعث کاهش سلامت روانی^{۳۳} و آموزش آن به بهبود و افزایش سلامت روانی در نوجوانان و والدین آن‌ها منجر می‌گردد (هارل، مرکر و روزبیر^{۳۴}، ۲۰۰۹). روابط میان فردی جزء رفتارهای اکتسابی و آموخته شده‌ای است که برای زندگی اثربخش ضروری می‌باشد و هیچ انسانی از بدو تولد و بدون آموختن نمی‌تواند روابط بین فردی موثری برقرار کند. مهارت ارتباطی در کاهش احساس تنهایی اثرگذار است و کیفیت روابط میان فردی با هم جنسان با احساس تنهایی رابطه دارد (آلترمن^{۳۵} و همکاران، ۲۰۱۵). لذا هدف این پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی دانش آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین در سال ۱۴۰۰ است.

۲- فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

فرضیه شماره ۱: مهارت‌های دوستیابی تأثیر مستقیم بر احساس تنهایی دانش آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین دارد.

فرضیه شماره ۲: مهارت‌های ارتباطی تأثیر مستقیم بر احساس تنهایی دانش آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین دارد.

26 Esen

27 Kanat

28Tuzgöl-Dost

29Ward

30Nicolaisen & Thorsen

31 Bozcan, Müezzini, Bolkan, & Serin.

32Ulutas, & Aksoy

33 Sanity

34 Harrell, Merker & Rosier

35 Alterman

فرضیه شماره ۳: مهارت‌های ارتباطی نقش واسطه‌ای بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین دارد.

۳- روش تحقیق

۳-۱- نوع روش تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، یک تحقیق کاربردی و از لحاظ شیوه جمع‌آوری داده‌ها، تحقیقی توصیفی از نوع پیش‌بینی محسوب می‌شود. در این تحقیق، مهارت‌های ارتباطی به عنوان متغیر پیش‌بینی کننده، متغیر مهارت‌های دوست‌یابی به عنوان متغیر ملاک و متغیر احساس تنهایی به عنوان متغیر میانجی (واسطه‌ای) در نظر گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش عبارت بود از: کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان نایین که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند. بر اساس اطلاعات دریافتی از کارشناس مربوطه در آموزش و پرورش شهرستان این تعداد ۱۲۰۰ نفر بود. با توجه به اینکه این پژوهش از نوع توصیفی-پیش‌بینی است و تباکنیک و فیدل (۲۰۱۳) فرمولی برای محاسبه اندازه نمونه در این دسته از مطالعات ارائه کردند که براساس تعداد متغیرهای پیش‌بینی کننده تعیین می‌شود: $N > 50 + 8m$ به همین منظور حجم نمونه در این پژوهش حداقل ۵۸ نفر بود، که به منظور جبران افت آزمودنی‌ها و یا مواجهه با نقض پرسشنامه‌های بازگشتی یا بازگشت داده نشده و دسترسی به نتایج بهتر و قابل تعمیم، محقق تعداد ۱۰۰ نفر را برای حجم نمونه در نظر گرفت. برای نمونه‌گیری از روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. به این صورت که به طور تصادفی از میان مدارس (متوسطه دوره اول) شهرستان نایین ۶ مدرسه انتخاب و سپس با مراجعه به این مدارس از کل کلاس‌های پایه هفتم تا نهم، از هر مدرسه سه کلاس به طور تصادفی انتخاب شدند.

۳-۲- ابزار

الف) پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی کوئین دام (CSTR): پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی با هدف ارزیابی مهارت‌های ارتباطی در افراد توسط کوئین دام (۲۰۰۴) تهیه شده است و ۳۴ گویه دارد که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. برای تکمیل آن آزمودنی باید هر گویه را بخواند سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را با محتوای آن بر روی یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای از هرگز (۱) تا همیشه (۵) مشخص کند. مؤلفه‌ها و سؤالات مربوط به هر مؤلفه: مهارت‌های ارتباطی فرعی که در این مقیاس مورد بررسی قرار می‌گیرند شامل پنج مهارت گوش دادن (۹ سوال)، توانایی دریافت و ارسال پیام (۹ گویه)، بینش نسبت به فرآیند ارتباط (۵ گویه)، کنترل عاطفی (۹ گویه) و ارتباط توأم با قاطعیت (۵ گویه) هستند. دامنه نمره محتمل برای هر فرد بین ۳۴ تا ۱۷۰ خواهد بود. البته باید خاطر نشان شود که برخی از عبارات به دلیل ماهیت و محتوای آن‌ها (گویه‌های ۲، ۴ و ۶)، در محاسبه نمره به صورت وارونه نمره گذاری می‌شوند. دامنه نمرات بین ۳۴ تا ۱۷۰ می‌باشد و نمره بالاتر نشان دهنده مهارت‌های ارتباطی بالاتر است. برای هر پاسخگو در هر یک از خرده مهارت‌های مذکور نمره جداگانه‌ای محاسبه می‌شود و حاصل جمع نمرات هر فرد در مجموع ۳۴ گویه نیز، مبین نمره کل مهارت‌های ارتباطی آزمودنی می‌باشد. در پژوهش آصف زاده، فاتحی و محمدی (۱۳۹۶) پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۹ گزارش شد. در این پژوهش، آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۷۱ به دست آمد.

ب) پرسشنامه احساس تنهایی (UCLA): پرسشنامه احساس تنهایی راسل و پیلوا و کورتونا (۱۹۸۰) نارضایتی افراد از روابط اجتماعی را در دو بعد فقدان روابط صمیمانه و فقدان شبکه اجتماعی می‌سنجد. پرسشنامه شامل ۲۰ سوال، ۱۰ جمله منفی و ۱۰ جمله مثبت است و به صورت لیکرت ۴ درجه ای از ۱ (هرگز) تا ۴ (اغلب) نمره گذاری می‌شود. سوالات ۱، ۵، ۶، ۲۰، ۱۹، ۱۶، ۱۵، ۱۰ و ۹ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شود. دامنه نمرات بین ۲۰ تا ۸۰ است و میانگین نمره ۵۰ است. نمره بالاتر از میانگین بیانگر شدت بیشتر تنهایی است. ضریب همسانی پرسشنامه احساس تنهایی در پژوهش راسل و همکاران (۱۹۸۰) ۰/۹۴ گزارش شد. شواهد اعتبار همزمان برای اندازه‌گیری پرسشنامه احساس تنهایی انجام شد. نتایج نشان می‌دهد که اگرچه تنهایی با عاطفه منفی، ریسک پذیری اجتماعی و گرایش‌های وابستگی ارتباط دارد، اما یک تجربه روان‌شناختی متمایز است (راسل و همکاران، ۱۹۸۰). در پژوهش میردریکوند، پناهی و حسینی رمقانی (۱۳۹۵) پایایی این پرسشنامه ۰/۸۶ به دست آمد. در این پژوهش، آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۹ به دست آمد.

ج) پرسشنامه مهارت دوست‌یابی: پرسشنامه دوست‌یابی ساکرال که توسط ریسمن و بیلینگهام (۱۹۸۹) طراحی شده است و می‌توان آن را برای شناسایی عقاید و مهارت‌های مربوط به تنهایی، دوستی، شرمندگی، کمبود مهارت‌های اجتماعی و احساس بیگانگی به کار برد. پرسشنامه دوستی-عدم دوستی ساکرال شامل ۴ خرده مقیاس است: خودپنداره (سوالات ۱، ۵، ۹، ۱۳، ۱۷)، دسترسی پذیری (سوالات ۲، ۶، ۱۰، ۱۴، ۱۸)، پاداش دهی (سوالات ۳، ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۹)، بیگانگی (سوالات ۴، ۸، ۱۲، ۱۶، ۲۰). این مقیاس ۲۰ گویه دارد که به صورت طیف ۴ درجه ای لیکرت بسیار موافق، تا حدودی موافق، تا حدودی مخالف، بسیار مخالف تنظیم شده است که آزمودنی باید پاسخ دهد. سوالات ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۵، ۱۴، ۱۱، ۱۰ و ۹ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. نمره کل بالا در این پرسشنامه سطح بالای دوستی را نشان می‌دهد. ریسمن و بیلینگهام (۱۹۸۹) با توجه به میزان توافق ۰/۹۴ بین نمرات آن پرسشنامه و نتایج درجه بندی مشاهده‌ای رفتار آزمودنی‌ها، سطوح بالای روایی سازه این پرسشنامه را گزارش نمودند. همبستگی نمره کل آزمون-بازآزمون ۰/۸۱ و برای خرده مقیاس‌های خودپنداره، دسترسی پذیری، پاداش دهی و بیگانگی به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۳، ۰/۸۱ و ۰/۷۶ بود و مقدار آلفای کرونباخ نیز ۰/۷۴ به دست آمد (دهباشی، اصلی پور و کافی، ۱۳۹۴). در این پژوهش، آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۶۴ به دست آمد.

۴- یافته‌های تحقیق

در جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرها گزارش شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرها

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
مهارت‌های ارتباطی	۱۰۸/۸۴	۱۳/۲۵
احساس تنهایی	۳۶/۸۶	۱۱/۶۱
مهارت دوست‌یابی	۵۷/۴۷	۷/۱۹

بر اساس نتایج جدول ۱، میانگین مهارت‌های ارتباطی، احساس تنهایی و مهارت دوست‌یابی به ترتیب ۱۰۸/۸۴، ۳۶/۸۶ و ۵۷/۴۷ است.

به منظور بررسی همبستگی بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. ماتریس ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرها

متغیرها	مهارت‌های دوست یابی	احساس تنهایی	مهارت‌های ارتباطی
مهارت‌های دوست یابی	---		
احساس تنهایی	۰/۳۶**	---	
مهارت‌های ارتباطی	۰/۲۹**	۰/۰۹	---

**P<0.01

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی و مهارت‌های ارتباطی در سطح $P<0/01$ رابطه معنی داری وجود دارد. اما بین احساس تنهایی و مهارت‌های ارتباطی رابطه معنادار وجود ندارد ($P>0/01$).

به منظور بررسی رابطه غیرمستقیم مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی با نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی از روش نمونه‌گیری تصادفی با جایگذاری بوت استروپ یا خودگردان سازی استفاده شد. در این روش می‌توان با نمونه‌گیری از یک نمونه مادر یا اصلی به دفعات زیاد به یک توزیع نمونه‌ای دست یافت. این توزیع نمونه‌ای، مبنایی را برای انجام برآوردها و به ویژه برآورد خطاهای معیار برای پارامترهای مختلف فراهم آورد. از این روش کلیه روابط غیرمستقیم در مدل و ضرایب رگرسیونی استاندارد در مدل مشخص می‌شود و بنابراین معناداری یا غیرمعناداری این روابط مشخص خواهد شد. انتظار می‌رود که برآورد خطاهای معیار از دقت بالاتری در مقایسه با یک بار نمونه‌گیری برخوردار باشند. نتایج روش بوت استروپ روابط غیرمستقیم در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. نتایج روش بوت استروپ روابط غیرمستقیم در کل نمونه

شاخص مسیر		مستقیم		غیر مستقیم		کل	
		مقدار	P	مقدار	P	مقدار	P
مهارت‌های دوست یابی- مهارت‌های ارتباطی-احساس تنهایی		۰/۳۴	۰/۰۱	۰/۲۹	۰/۰۱	۰/۵۵	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳ با استفاده از روش بوت استروپ، متغیر مهارت‌های دوست‌یابی به صورت غیرمستقیم از طریق مهارت‌های ارتباطی بر احساس تنهایی تأثیر مثبت دارد، چرا که ضریب استاندارد برآورد شده در مسیر غیرمستقیم در سطح $0/001$ معنادار و برابر با $0/29$ می‌باشد، بنابراین فرضیه سوم تحقیق مورد تأیید می‌باشد.

در جدول ۴ وزن‌های استاندارد و غیر استاندارد بین متغیرها برای بررسی رابطه‌های مستقیم ارائه شده است.

جدول ۴. وزن‌های استاندارد و غیر استاندارد بین متغیرهای پژوهش

وزن‌های غیر استاندارد	وزن‌های استاندارد	سطح معناداری
۰/۵۵	۰/۳۶	۰/۰۱
۰/۳۴	۰/۱۸	۰/۰۵
۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۸۷

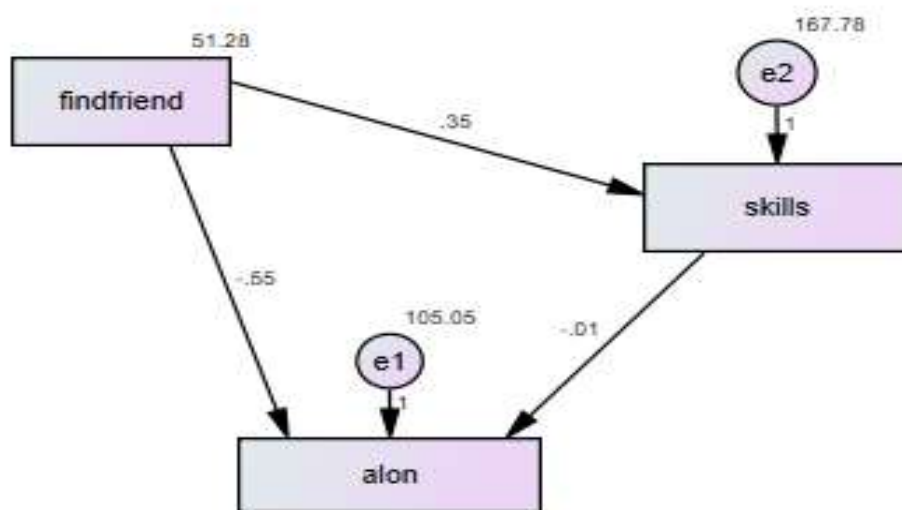
نتایج جدول ۴ گویای آن است که وزن استاندارد بین مهارت دوست‌یابی - احساس تنهایی $0/36$ - به دست آمده است. در نتیجه رابطه بین دو متغیر به طور معکوس معنادار می‌باشد ($P < 0/01$). پس فرضیه اول تأیید می‌شود. همچنین وزن استاندارد بین مهارت‌های ارتباطی - احساس تنهایی $0/01$ - به دست آمده است. در نتیجه رابطه بین این دو متغیر معنادار نمی‌باشد ($0/01 > P$). در نتیجه فرضیه دوم رد می‌شود.

یافته‌های مربوط به برازش مدل با داده‌های پژوهش در مدل پیشنهادی در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. یافته‌های مربوط به برازش داده‌ها در مدل پیشنهادی

RMSEA	IFI	TLI	GFI	CFI	CMIN/DF	
۰/۰۶	۱	۰/۸۹	۰/۹۹	۱	۳/۶۵	مدل پیشنهادی

در مدل پیشنهادی، ضریب (GFI) برابر $0/99$ و در حد مطلوب بود. ضریب RMSEA نیز برابر با $0/06$ بود که نشان می‌دهد مدل ارائه شده از برازش مطلوبی برخوردار است. بنابراین می‌توان تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم را محاسبه و بررسی کرد. مدل پیشنهادی مقدماتی در این تحقیق در شکل ۱ نشان داده شده است. این مدل بر اساس ضرایب اصلاح نرم افزار Amos انتخاب گردید.

شکل ۱. ضرایب غیر استاندارد در رگرسیون در مدل مقدماتی

چنانچه در شکل ۱ مشاهده می‌شود، قوی‌ترین رابطه بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی ($-0/55$) می‌باشد. پس از آن نیز مهارت‌های دوست‌یابی و مهارت‌های ارتباطی ($0/35$) قوی‌ترین رابطه را دارند. ضعیف‌ترین رابطه بین مهارت‌های ارتباطی و احساس تنهایی ($-0/01$) به دست آمد. هر چه رابطه بین متغیرها قوی‌تر باشد، معناداری بین آنها بیشتر است.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین مهارت‌های دوست‌یابی و احساس تنهایی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین بود. نتایج نشان داد که مهارت‌های دوست‌یابی بر احساس تنهایی تأثیر مستقیم دارد. این یافته همخوان با یافته‌های پژوهش لودر و همکاران (۲۰۱۵) می‌باشد. در این زمینه می‌توان گفت که دوستی‌های نوجوانی بیش از هر زمان دیگری در رشد اجتماعی و عاطفی حیاتی است. به موازاتی که روابط با همسالان تقویت و عمیق‌تر می‌شود، نوجوانان از والدین استقلال می‌گیرند و داشتن دوستان منجر به نتایج مثبتی از جمله عزت نفس بالاتر و مهارت‌های بهتر کنار آمدن می‌شود. از طرف دیگر، نوجوانان بدون دوستان در معرض عوارض جانبی مانند افسردگی، اضطراب و بزهکاری بالاتر هستند. درواقع، دوستی‌های نزدیک در طول سال‌های نوجوانی سازنده هستند؛ زیرا زمینه را برای یادگیری مهارت‌های روابط صمیمانه لازم برای برقراری ارتباط با افراد خارج از خانواده فراهم می‌کند. حمایت اجتماعی از دوستان تأثیرات مثبت و معناداری در بهزیستی، از جمله رضایت از زندگی، شادی، عزت نفس و کنار آمدن با استرس دارد. دوستی و مهارت‌های دوست‌یابی ضربه گیر در برابر قلدری و قربانی شدن از سوی سایر همسالان فراهم می‌کند (فلین^{۳۷}، ۲۰۱۸). اهمیت داشتن دوست و مهارت‌های دوست‌یابی به قدری حائز اهمیت است که در مداخلات مبتنی بر تقویت دوستی افراد ترغیب می‌شوند تا نیازها، خواسته‌ها و انتظارات خود را در رابطه با دوستی روشن کنند، شبکه‌های اجتماعی فعلی‌شان را برای شناسایی دوستی‌های واقعی و بالقوه تجزیه و تحلیل کنند و اهدافی را تنظیم کنند که شامل بهبود دوستی‌های موجود یا توسعه دوستی‌های جدید باشد. بهبود دوستی باعث افزایش حمایت و همراهی در شبکه‌های اجتماعی افراد می‌شود و این باید منجر به کاهش تنهایی و بهبود وضعیت ذهنی شود (مارتینا و استیونز^{۳۸}، ۲۰۰۶). حضور دوستان در هنگام تجارب منفی زندگی منجر به به کاهش هورمون استرس (کورتیزول) و افزایش خود-ارزشی می‌شود (آدامز، بروس سنتو و بوکوسکی^{۳۹}، ۲۰۱۱). نتایج نشان داد که مهارت‌های ارتباطی بر احساس تنهایی تأثیر مستقیم دارد. این یافته همخوان با یافته‌های پژوهش‌های بوزکان و همکاران (۲۰۱۰) و حسینی رمقانی و همکاران (۱۳۹۶) می‌باشد. اهمیت روابط بین فردی خوب و داشتن دوستان در ارتقاء سلامت روان‌شناختی نوجوان و کاهش بیماری‌ها تأیید شده است. به ویژه نشان داده شد که بهزیستی روان‌شناختی، بیش از هر چیز در اوایل دوره بلوغ، به پذیرش و ادغام در گروه همسالان بستگی دارد (کورسانو، ماجورانو و چمپریتاوی^{۴۰}، ۲۰۰۶). عواملی مانند برقراری ارتباط مطلوب، ابراز وجود، همکاری، خودافشایی، گوش دادن فعال و انعکاس احساسات در ارتقاء سلامت روان و عزت نفس نوجوانان تأثیر دارد (مظاهری و رضاخانی، ۱۳۹۶). نظریه نیازهای اجتماعی ادعا می‌کند که تنهایی پاسخی به نیازهای برآورده نشده برای ارتباط اجتماعی یا روابط نامطلوب بین فردی است. برخلاف نظریه نیازهای اجتماعی، نظریه فرآیندهای شناختی نشان می‌دهد که تنهایی نتیجه نیازهای ذاتی اجتماعی برآورده نشده نیست؛ بلکه عدم رضایت از روابط اجتماعی ادراک شده فرد است. به عبارت دیگر، این آگاهی شناختی از کمبود کیفیت یا کمیت روابط اجتماعی فرد است که منجر به ناراحتی و تنهایی می‌شود (زانگ^{۴۱} و همکاران، ۲۰۱۴). برای نوجوانان، حمایت اجتماعی کم از طرف دوستان و خانواده با سطح بالایی از تنهایی می‌تواند همراه شود. در این دوره، نوجوانان هویت جدیدی پیدا می‌کنند و تغییرات جسمی را تجربه می‌کنند و با تغییرات شناختی، روابط اجتماعی پیچیده‌تری را می‌توانند برقرار کنند. در حالی که نوجوانان مایلند تنها باشند،

37 Flynn

38 Martina & Stevens

39 Adams , Bruce Santo & Bukowski

40 Corsano , Majorano & Champretavy

41 Zhang

آنها همچنین می‌خواهند روابط محکم‌تری با همسالان خود برقرار کنند (کاتمر، بوگا و کایا^{۴۲}، ۲۰۱۹). براساس نظریه سالیوان^{۴۳} (۱۹۵۳) دوستی و مهارت‌های دوست‌یابی می‌توانند اثرات تجارب منفی را خنثی کنند و بهترین دوستان می‌توانند به نوجوانان در تفسیر تجربیات منفی کمک نمایند، به‌ویژه از نظر چگونگی ارتباط این تجارب با نوجوان و خودپنداره نوجوان در متن تجارب منفی.

همچنین نتایج نشان داد که مهارت‌های ارتباطی در ارتباط بین مهارت‌های دوست‌یابی با احساس تنهایی نقش واسطه‌ای دارد. تحقیقات پیشین مطالعه زیادی در مورد بررسی نقش واسطه‌ای مهارت‌های ارتباطی در ارتباط بین مهارت‌های دوست‌یابی با احساس تنهایی نداشته‌اند. در بیشتر روابط نزدیک، افراد می‌خواهند طرف مقابل‌شان افکار و احساسات‌شان را درک نماید. هنگامی که افراد احساس می‌کنند دوستان‌شان به آن‌ها واکنش مثبت نشان می‌دهند، اعتماد، امنیت درک شده و رضایت از رابطه افزایش می‌یابد (رییس، کلارک و هولمز^{۴۴}، ۲۰۰۴). مهارت‌های مختلف ارتباطی منجر به استفاده از مشارکت گروهی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین، خودافشاگری، پاسخگویی و دعوت به عنوان استراتژی‌های تشکیل دوستی می‌شود و مهارت‌های ارتباطی و استراتژی‌های شکل‌گیری دوستی نیز با درک منابع اجتماعی، شخصی و ابزاری ارتباط دارند (مک‌اثوان و گوریرو^{۴۵}، ۲۰۱۰). افرادی که مهارت‌های ارتباطی مانند مهارت‌های شروع تعامل، مهارت‌های خودافشایی، نه گفتن، حمایت عاطفی و مدیریت تعارض را دارند بهتر می‌توانند در برقراری دوستی و توسعه شبکه‌های اجتماعی که پاداش بخش هستند موفق باشند (مک‌اثوان و گوریرو، ۲۰۱۰). مهارت‌های ارتباطی و راهبردهای شکل‌گیری دوستی با رضایت دوستی و سازگاری اجتماعی همراه است (مک‌اثوان و گوریرو، ۲۰۱۰). این دو مهارت با استراتژی‌ها و منابع مختلف تشکیل دوستی همراه هستند. جای تعجب نیست که افرادی که خود را در افشای اطلاعات ماهر می‌دانستند، بیشتر گزارش می‌دادند که از خود افشاگری به عنوان وسیله‌ای برای ایجاد دوستی استفاده می‌کنند. پاسخگویی شامل هدایت ارتباط صحیح و گرم با دیگران مانند تعریف و تمجید از افراد و گفتن اینکه چقدر آن‌ها مهم هستند می‌باشد. هنگامی که افراد از این نوع استراتژی ارتباطی استفاده می‌کنند، در مواقعی که به حمایت نیاز دارند می‌توانند آن را از دوستان‌شان دریافت نمایند. بنابراین، درحالی که مهارت در خود افشایی به افراد امکان می‌دهد تا صحبت کنند و دیگران را بشناسند، مهارت‌های حمایت عاطفی ممکن است نشان دهنده مراقبت و دلبستگی باشد که به افراد امکان می‌دهد منابع شخصی بیشتری را مبادله کنند (مک‌اثوان و گوریرو، ۲۰۱۰) و همه این‌ها می‌تواند از نوجوانان در برابر احساس تنهایی محافظت نماید. درواقع، دوستی و مهارت‌های دوست‌یابی منجر به عملکرد روان‌شناختی انطباقی نوجوانان (سرسختی روان‌شناختی) در برابر مشکلات می‌شوند و یک توضیح بالقوه در این زمینه ممکن است این باشد که دوستی مهارت‌های فردی را که موجب ارتقاء شایستگی اجتماعی مانند تعاملات اجتماعی و ایجاد روابط می‌شوند تحریک می‌کند و شایستگی اجتماعی می‌تواند ارتباط بین عملکرد تاب‌آورانه و تعاملات دوستی را میانجی‌گری کند (ون‌هارملن و همکاران، ۲۰۱۷).

جامعه آماری پژوهش گروه خاصی از جامعه، یعنی دانش آموزان دوره متوسطه اول شهرستان نایین می‌باشند، لذا امکان تعمیم نتایج به کل جامعه با محدودیت روبرو است. با توجه به این که مهارت‌های دوست‌یابی و ارتباطی می‌تواند متأثر از سبک‌های فرزندپروری باشد، درنتیجه بررسی این متغیر در کنار متغیرهای دیگر مانند سبک‌های فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی پیشنهاد می‌شود. با توجه به این که یکی از عواملی که می‌تواند نقش مهمی در سلامت روان داشته باشد، استفاده از قابلیت‌ها،

42 Katmer, Buga & Kaya

43 Sullivan

44 Reis, Clark, & Holmes

45 McEwan & Guerrero

ظرفیت‌ها و منابع ارتباطی در نوجوانان است، لذا برگزاری کلاس‌های آموزشی در این زمینه و ارائه خدمات مشاوره‌ای به آن‌ها به منظور ارتقاء توانایی بیان عواطف و هیجانات ضروری به نظر می‌رسد.

منابع

۱. آصف زاده، سعید، فاتحی، فریبا، محمدی، مرتضی. (۱۳۹۶). رابطه مهارت‌های ارتباطی با ویژگی‌های جمعیت شناختی سرپرستاران در بیمارستان‌های آموزشی شهر سنندج: یک مطالعه مقطعی. مجله علوم پزشکی زانکو/ دانشگاه علوم پزشکی کردستان، ۴(۵۶).
۲. حسینی رمقانی، نسرین السادات، میردریکوند، فضل اله، پناهی، هادی. (۱۳۹۶). نقش مهارت‌های ارتباطی، حمایت اجتماعی و تجارب معنوی روزانه در پیش بینی احساس تنهایی سالمندان. سالمندشناسی، ۱(۴)، ۴۸-۵۶.
۳. دهباشی، معصومه، اصلی پور، عادل، کافی، موسی. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش روابط میان فردی بر دوست‌یابی و عزت نفس دانش آموزان دختر. پژوهش‌های نوین روان شناختی، ۱۰(۳۹)، ۱۰۱-۱۱۸.
۴. زارعی محمودآبادی، حسین، سلطانی علی آباد، مجتبی. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی به شیوه گروهی بر میزان خودمتمایز سازی پسران نوجوان دبیرستانی. پژوهش‌های آموزش و یادگیری، ۲۰(۳)، ۳۷۹-۳۸۸.
۵. مظاهری، اکرم، رضاخانی، سیمین دخت. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر افزایش عزت نفس و کاهش تعارضات والد-فرزند. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۱(۳۷)، ۱۳۱-۱۵۰.

6. Adams, R.E., Bruce Santo, J., & Bukowski, W.M.. (2011). The presence of a best friend buffers the effects of negative experiences. *Dev Psychol*, 47(6), 1786-91.
7. Berndt, T. J. (1992). Friendship and friends' influence in adolescence. *Current Directions in Psychological Science*, 1(5), 156-159.
8. Bozcan, E.U., Müezzini, E.E., Bolkan, A., & Serin, O. (2010). Study of communication skills and loneliness levels of university student in term of their internet habits.
9. Carmichael, C. L., Reis, H. T., & Duberstein, P. R. (2015). In your 20s it's quantity, in your 30s it's quality: The prognostic value of social activity across 30 years of adulthood. *Psychology and Aging*, 30, 95-105.
10. Corsano, P., Majorano, M., & Champretavy, L. (2006). Psychological well-being in adolescence: the contribution of interpersonal relations and experience of being alone. *Adolescence*, 41(162), 341-53.
11. Demir, M., Orhel-Clark, H., Özdemir, M., & Özdemir, S. B. (2015). Friendship and happiness among young adults. In M. Demir (Ed.), *Friendship and happiness* (pp. 117-135). New York City, NY: Springer.
12. Fisher, M.H., Josol, C.K., & Shivers, C.M. (2020). An Examination of Social Skills, Friendship Quality, and Loneliness for Adults with Williams Syndrome. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50, 3649-3660.
13. Flannery, K.M., & Smith, R.L. (2017). Are Peer Status, Friendship Quality, and Friendship Stability Equivalent Markers of Social Competence? *Adolescent Research Review*, 2, 331-340.

14. Flynn, H. (2018). Friendships of Adolescence. In book: *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. Publisher: John Wiley & Sons, Ltd
15. Heinrich, L. M. Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical Psychology Review*, 26, 695–718.
16. Helm, B. (2005). Friendship. In E. N. Zalta (Ed.). *Stanford encyclopedia of philosophy* Retrieved from <https://stanford.library.sydney.edu.au/archives/win2015/entries/friendship/>.
17. Jankowski, K. F., Moore, W. E., Merchant, J. S., Kahn, L. E., & Pfeifer, J. H. (2014). But do you think I'm cool? Developmental differences in striatal recruitment during direct and reflected social self-evaluations. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 8, 40–54.
18. Kanat, S. (2019). The Relationship Between Digital Game Addiction, Communication Skills and Loneliness Perception Levels of University Students. *International Education Studies*, 12(11), 80-93.
19. Katmer, A.N., Buga, A., & Kaya, I. (2019). An Investigation of Friendship Quality, Attachment to Friends and Perceived Social Support from Friends as Predictors of Loneliness in Adolescents. *International Online Journal of Educational Sciences*, 11 (4), 211-227.
20. La Gaipa, J. J. (1977). Testing a multidimensional approach to friendship. In S. W. Duck (Ed.), *Theory and practice in interpersonal attraction* (pp. 249–270). London: Academic Press.
21. Laursen, B., Bukowski, W.M., Aunola, K., & Nurmi, J.E. (2007). Friendship moderates prospective associations between social isolation and adjustment problems in young children. *Child Dev*, 78(4), 1395-404.
22. Lodder, G., Scholte, R.H.J., Goossens, L., & Verhagen, M. (2015). Loneliness in Early Adolescence: Friendship Quantity, Friendship Quality, and Dyadic Processes. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 46(5).
23. Martina, C.M.S., & Stevens, N.L. (2006). Breaking the cycle of loneliness? Psychological effects of a friendship enrichment program for older women. *Aging & Mental Health*, 10(5), 467–475.
24. McEwan, B., & Guerrero, L.K. (2010). Freshmen Engagement Through Communication: Predicting Friendship Formation Strategies and Perceived Availability of Network Resources from Communication Skills. *Communication Studies*, 61(4), 445-463.
25. Nicolaisen, M., & Thorsen, K. (2016). What Are Friends for? Friendships and Loneliness Over the Lifespan—From 18 to 79 Years. *The International Journal of Aging and Human Development*, 1-33.
26. Parks, M. P. (2007). *Personal relationships and personal networks*. Mahwah, NJ: LEA.
27. Qualter, P., Vanhalst, J., Harris, R., Van Roekel, E., Lodder, G., ... & Verhagen, M. (2015). Loneliness across the life span. *Perspectives in Psychological Science*, 10, 250–264.
28. Reis, H.T., Clark, M. S., & Holmes, J.G. (2004). Perceived partner responsiveness as an organizing construct in the study of intimacy and closeness. In D. Mashek & A. Aron (Eds.), *Handbook of closeness and intimacy* (pp. 201–225). Mahwah, NJ: Erlbaum.
29. Riesman, J.M. & Bellingham, S. SACRAL. (1989). Additional correlates of a self-report measure of friendliness-Unfriendliness. *Journal of Personality Assessment*, 1:113-121.

30. Sakyi, K.S., Surkan, P.J., Fombonne, E., Chollet, & Melchior, M. (2015). Childhood friendships and psychological difficulties in young adulthood: an 18 year follow-up study. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 24(7), 815–826.
31. Segrin, C. (2019). Indirect Effects of Social Skills on Health Through Stress and Loneliness. *Health Communication*, 34(1).
32. Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. Oxford, England: Norton and Co.
33. Tuzgöl-Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 132-142.
34. Ulutas, I., Aksoy, A.B. (2014). Socio-emotional loneliness and communication skills of preschool teacher trainees. *The International Journal of Interdisciplinary Studies in Communication*, 8(1), 1-8.
35. van Harmelen, A.L., Kievit, R.A., Ioannidis, K., Neufeld, S., Jones, P.B., Bullmore, E., Dolan, R., The NSPN Consortium, Fonagy, P., & Goodyer, I. (2017). Adolescent friendships predict later resilient functioning across psychosocial domains in a healthy community cohort. *Psychological Medicine* (2017), 47, 2312–2322.
36. Waldrup, A. M., Malcolm, K. T., & Jensen-Campbell, L. A. (2008). With a little help from your friends: The importance of high-quality friendships on early adolescent adjustment. *Social Development*, 17(4), 832–852.
37. Whitehouse, A. J., Durkin, K., Jaquet, E., & Ziatas, K. (2009). Friendship, loneliness and depression in adolescents with Asperger's Syndrome. *Journal of Adolescence*, 32(2), 309–322.
38. Zhang, F., You, Z., Fan, C., Gao, C., Cohen, R., Hsueh, Y., & Zhou, Z. (2014). Friendship quality, social preference, proximity prestige, and self-perceived social competence: Interactive influences on children's loneliness. *Journal of School Psychology*, 52, 511–526.
39. Armstrong, M. (2006). *A Handbook of Human Resource Management Practice: 10 th edition*. IKOGAN publication.
40. Campell, J. P. (1990). Modeling the performance prediction problem in industrial and organizational psychology. In M. D. Dunnette & L. M. Hough (Eds.), *Handbook of industrial and organizational psychology* (pp. 687-732). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, Inc.
41. Campbell, J. P., McHenry, J. J., & Wise, L. L. (1990). Modeling job performance in a population of jobs. *Personnel Psychology*, 43, 313-333.
42. Campell, J. P., McCloy, R. A., Oppler, S. H., & Sager, C. E. (1993). A theory of performance: In N. Schmitt & W. C. Borman (Eds.), *Personnel Selection in organizations* (pp. 35-70). San Francisco: Jossey Bass.
43. Boxall, P., Purcell, J. and Wright, P. (2007). *The oxford handbook of human resource management*. Oxford university press.
44. Boxall, P., & Purcell, J. (2003). *Strategy and Human Resource Management*. New York: Palgrave Macmillan.

45. Gratton, L., Hailey, V. H., and Truss, C. (2000). *Strategic Human Resource Management*. New York: Oxford University Press.
46. Guest, D. E. (1987) Human resource management and industrial relations, *Journal of Management Studies*, 14(5), pp 503–521.
47. Herzberg, F. (1968). One more time: how do you motivate employees? *Harvard Business Review*, January–February, pp 109–120.
48. Kochan, T. A. & Dyer, L. (1993) Managing transformational change: the role of human resource professionals, *International Journal of Human Resource Management*, 4(3), pp 569–590.
49. Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities, *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607–610.
50. Murphy, K. R. (1989). Dimensions of job performance. In R. F. Dillon and J. W. Pellegrino (Eds.) *Testing: Theoretical and Applied Perspectives* (pp. 218-247). New York: Praeger.

Investigating the Mediating Role of Communication Skills in the Relationship between Friendship Skills and Loneliness of First Grade High School Students in Nain in 1400

Najimeh Hasanzadeh Mohammadi¹, Fatemeh Sadat Tabetabaei Nejad²

1 Master student, Department of Psychology, Taft Branch, Payame Noor University, Taft, Iran

2 Assistant professor, Department of psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran. (Corresponding author)

Abstract

The purpose of this study was to investigate the mediating role of communication skills in the relationship between dating skills and loneliness of first grade high school students in Nain. The present study is a descriptive research of path forecasting and analysis. The statistical population of this study consists of all first grade high school students in Nain city who were studying in the academic year 1399-1400, in which 100 people were selected for the sample size by multi-stage cluster sampling. The study used the Communication Skills Questionnaire (Quinn Dam, 2004), Loneliness (Russell, Pilva, & Cortona, 1980), and Sacral Dating (Wiseman & Billingham, 1989). Data were analyzed by mean and standard deviation and Pearson correlation coefficient and path analysis using SPSS 18 and 21AMOS software. The results showed that communication skills can play a mediating role in the relationship between dating skills and feelings of loneliness.

Keywords: Communication Skills, Friendship Skills, Loneliness, Students.
